

2026

Tco

Tjänsteman och egenföretagare

– tryggare kan man vara

Varför är egenföretagare en fråga för TCO?

TCO-förbundens medlemmar finns inom flera olika områden som är centrala för den svenska ekonomin och för hur vårt samhälle fungerar. Majoriteten har en tillsvidareanställning, men inte alla. Många tjänstemän är egenföretagare som säljer sin tid, kompetens och kunnande.

”Den här enkäten har fått mig att fundera på dessa frågor, vilket varit intressant. Jag har valt att bli **frilans för att jag vill vara självständig**, och därför har det heller aldrig känts aktuellt att ta emot pengar från Försäkringskassan.

Tjänstemän blir egenföretagare av olika anledning. Många blir det för att de har en idé de vill förverkliga och vill göra det med den frihet ett eget företag ger, vilket är vanligt inom branscher som teknik och IT. Andra är verksamma inom en bransch där tillsvidareanställningar är sällsynta och det snarare förutsätts att uppdrag kan faktureras. Det är inte ovanligt inom kultursektorn eller inom journalistik.

Vilka tjänstemän blir egenföretagare – och varför?

Unionen, som organiserar tjänstemän inom privat sektor, har omkring 14 000 egenföretagarmedlemmar som erbjuder ett särskilt anpassat medlemskap. De flesta av Unionens egenföretagarmedlemmar är konsulter i någon form i privat sektor med bred branschspridning inom IT och teknik, ekonomi och redovisning, management och kommunikation eller utbildning.

Scen & Film, som organiserar tjänstemän inom scenkonst och film, har omkring 9000 medlemmar som samtliga helt eller delvis är egenföretagare. Många är kombinatorer som går mellan anställning och företagande.

Journalistförbundet har drygt 13 000 medlemmar som är verksamma inom journalistik och mediabranschen. Av dessa är omkring 1 400 frilansare eller egenföretagare.

Vårdförbundet organiserar omkring 118 000 legitimerade barnmorskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor samt studenter inom respektive utbildning. En del medlemmar blir konsulter som via ett eget företag och bemanningsbolag förmedlas ut till olika verksamheter.

Tjänstemän som är egenföretagare finns också inom andra branscher, såsom finans och försäkring och inom social omsorg.

Att vara egenföretagare ger tjänstemannen en stor frihet att själv bestämma över det egna arbetet och när och i vilken omfattning hon eller han arbetar.

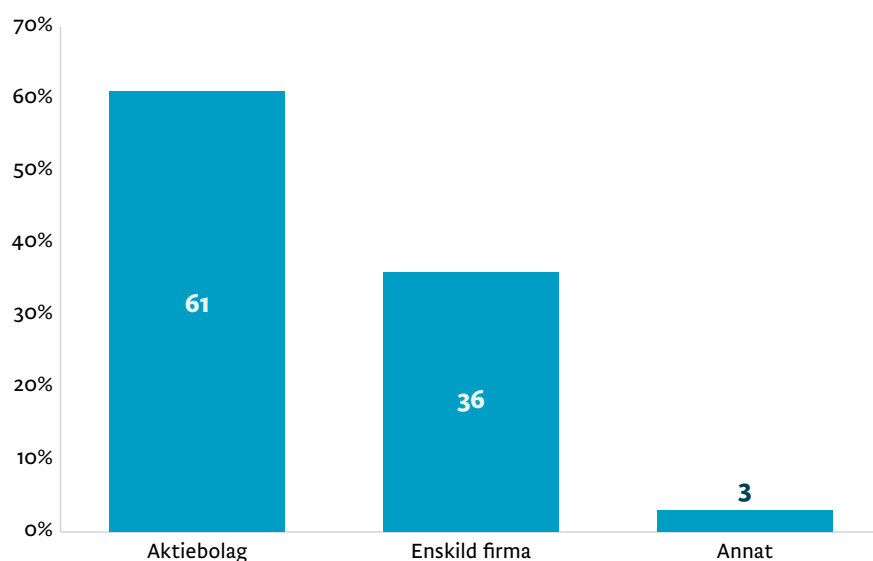
Hur ser tjänstemännens företagande ut?

TCO tillsammans med förbund som har medlemmar som är egenföretagare har ställt frågor kring tjänstemännens företagande och hur de ser på den allmänna sjukförsäkringen.

Enkätundersökningen genomfördes av TCO-förbund som har medlemmar som är egenföretagare under hösten 2025. Sammanlagt 3112 tjänstemän från förbunden Unionen, Scen & Film, Vårdförbundet och Journalistförbundet svarade på enkäten. Svarsfrekvensen varierade mellan förbunden, Unionen har exempelvis en svarsfrekvens på 16 procent, Vårdförbundet på 10 procent och Scen & Film på omkring 6 procent. TCO bedömer dock att svaren väl speglar situationen för tjänstemän som är egenföretagare.

De flesta tjänstemän som är egenföretagare har ett aktiebolag, men här finns det skillnader mellan förbund och branscher och även mellan kvinnor och män.

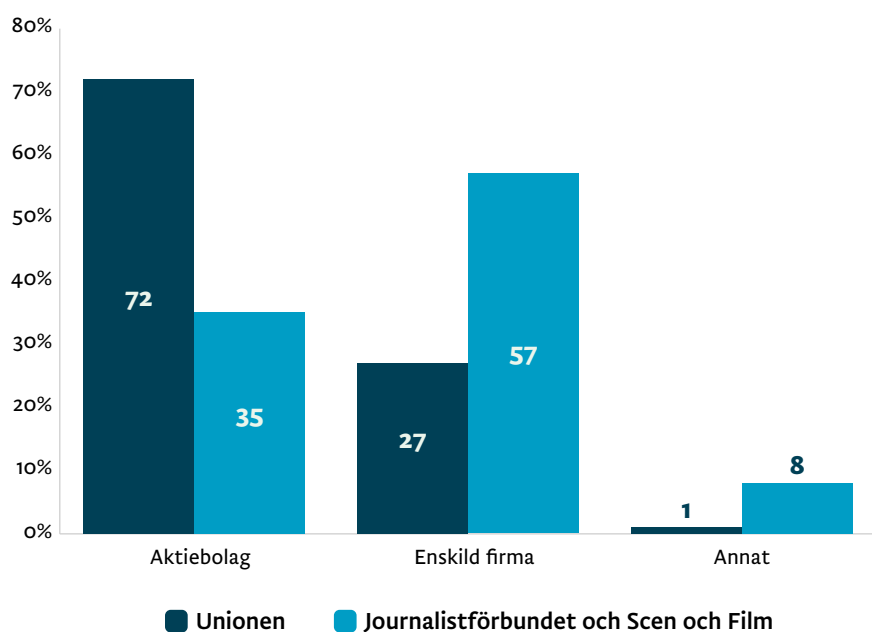
DIAGRAM 1. Fördelning företagsform, samtliga medverkande förbund

Majoriteten av tjänstemän har ett aktiebolag, 61 procent, medan 36 procent har enskild firma. Bakom "annat" finns tjänstemän som har egenanställningar eller som har både aktiebolag och enskild firma.

”Att vara **egenföretagare** känns för mig mycket **tryggare och jag mår mycket bättre** än när jag har varit anställd. Jag kan ställa andra krav, anpassa min tid osv på ett mycket bättre sätt än som anställd. Men visst, **det ställer också helt andra krav på mig** för att se till att min situation funkar och är bra.

DIAGRAM 2. Företagsform utifrån bransch/förbund

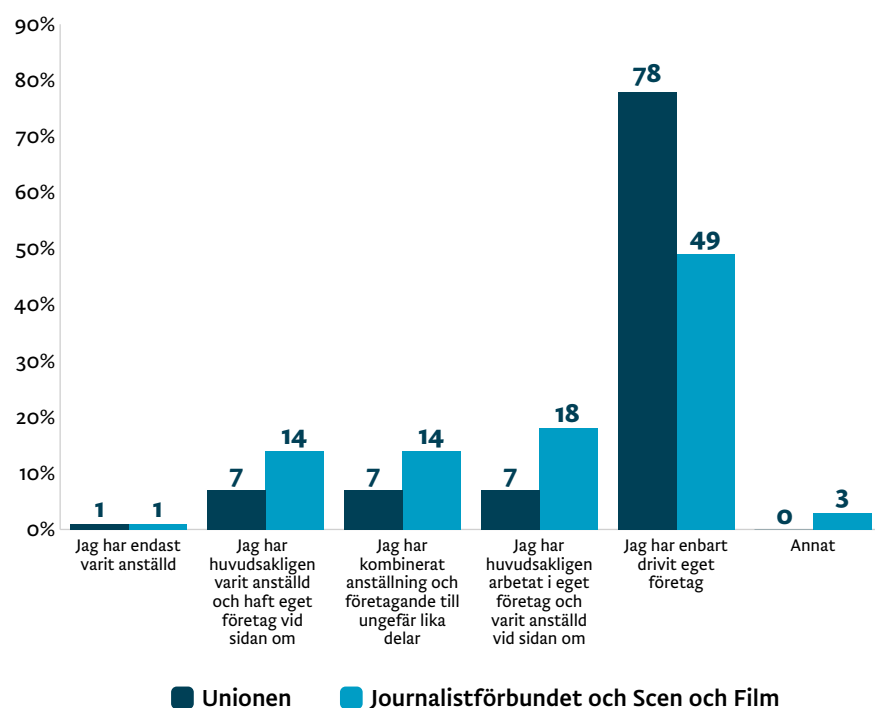
Tjänstemän som är medlemmar i Unionen är främst verksamma inom branscherna teknik eller IT, medan tjänstemän som är medlemmar i Journalistförbundet eller Scen & Film är verksamma inom mediabranschen eller kultursektorn. En jämförelse mellan dessa blir därför också en jämförelse mellan branscher. Diagrammet visar att tjänstemän inom teknik och it främst har aktiebolag, medan tjänstemän inom mediabranschen eller kultur främst har enskild firma.

” Beräkningen av SGI matchar inte vår arbetssituation. Vi faller utanför trygghetssystemet oavsett hur mycket vi arbetar och betalar skatt, om våra anställningar och uppdrag inte gills i deras system.

” Som egenföretagare skall man ha precis samma rättigheter och förutsättningar till ersättning som anställd. Alla får vi samhället att gå runt.

” Vi har samma rätt till sjuk-skrivning som den som är anställd men det fungerar inte i verkligheten.

DIAGRAM 3. Omfattning på företagande och bransch/förbund

Tjänstemän som är medlemmar i Unionen och egenföretagare har i hög utsträckning, 78 procent, endast varit företagare. Det kan jämföras mot 49 procent av tjänstemännen som är medlemmar i Journalistförbundet eller Scen & Film, som i högre utsträckning kombinerar företagande med anställning.

Att vara egenföretagare innebär också ökat eget ansvar för att i förhandling med en motpart komma överens om arbetsvillkor och ersättningar. Liksom anställda betalar egenföretagare till de allmänna socialförsäkringarna genom arbetsgivaravgifter om de har ett aktiebolag, och genom egenavgifter om de har enskild firma.

Hur fungerar sjukförsäkringen för egenföretagarna?

Tjänstemän som är egenföretagare betalar till den allmänna sjukförsäkringen precis som tjänstemän som är anställda, och borde som utgångspunkt ha samma rätt till ekonomisk trygghet om de skulle bli sjuka och inte kunna arbeta i sitt företag.

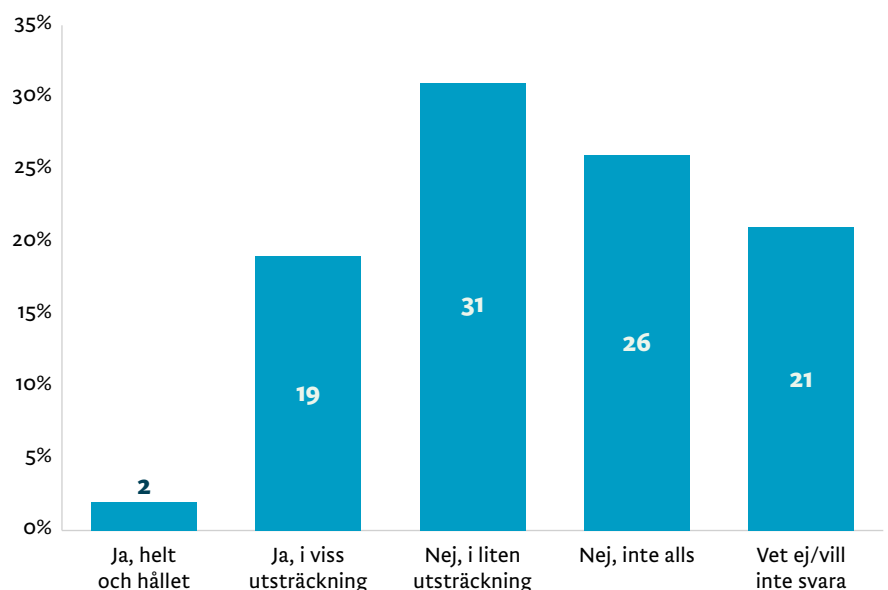
”Jag omfattas ju inte alls av den allmänna sjukförsäkringen och det känns förjåkligt. Det är **en stor oro och stress hos mig att bli sjuk** eftersom jag då förlorar så mycket inkomst. Jag behöver dra in ganska mycket pengar för att täcka alla kostnader och ha en buffert ifall jag blir sjuk.

... många tror inte att de får den trygghet de behöver...

Svaren visar att många tjänstemän inte tror att den kommer att ge dem den ekonomiska skydd de behöver om de skulle bli sjuka.

Över hälften av tjänstemännen som svarat på TCO:s enkät, 57 procent, svarar att de i liten utsträckning eller inte alls tror att de kommer att få den ekonomiska trygghet de behöver från den allmänna sjukförsäkringen om de skulle bli sjuka och inte kan arbeta i sitt företag.

DIAGRAM 4. Tillit till den allmänna sjukförsäkringen

”I det nuvarande systemet står man som ensamföretagare utanför samhällets skyddsnät vad gäller sjukdom/skada. Jag och mina kollegor jobbar istället in all eventuell sjukfrånvaro. Sjukskrivning via FK är oftast inte ens ett alternativ.

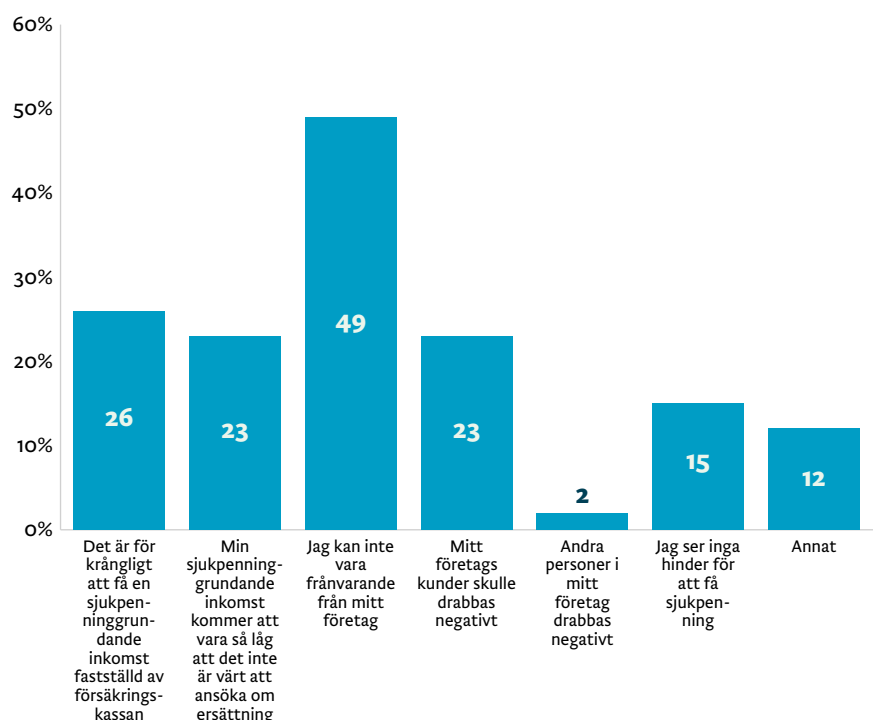

...många ser hinder för att ta del av sjukförsäkringen...

Tjänstemännen ser olika hinder för att kunna få den ekonomiska trygghet de har rätt till – och betalat för – från den allmänna sjukförsäkringen som egenföretagare. Förutom att det är svårt för en egenföretagare att själv vara borta från sitt företagande, ser många svårigheter med att fastställa en rättvisande och rimlig sjukpenninggrundande inkomst.

”Min startup genererar inga inkomster än. Jag får en viss inkomst från min enskilda firma men det är kämpigt och inkomsten är låg. Det är väldigt svårt att lista ut vad man har för rättigheter gentemot Försäkringskassan som egenföretagare med enskild firma.

DIAGRAM 5. Tre svarsalternativ är möjliga varför procenten summerar över 100.

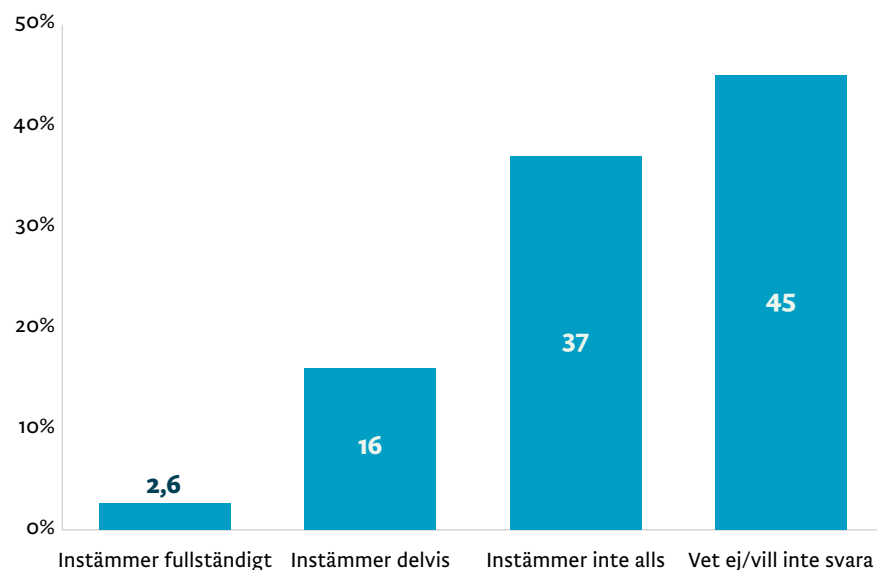
”Jag har varit frilans med eget aktiebolag i drygt tio år. Två gånger har jag varit sjukskriven. Båda gångerna har jag **fått jättebra hjälp av Försäkringskassan.**

Egenföretagare med enskild firma ser högre utsträckning än de som har eget aktiebolag svårigheter med att fastställa en rättvisande och rimlig SGI. Eftersom kvinnor i något högre utsträckning än män är verksamma inom branscher där enskild firma är vanlig företagsform, ser också kvinnor i något högre utsträckning än män svårigheter med att fastställa en rättvisande och rimlig SGI.

... många tror inte att de skulle få det stöd de behöver från Försäkringskassan...

Försäkringskassan har också generellt ett samordningsansvar för rehabilitering också för egenföretagare, liksom att se till att behovet av rehabilitering och andra åtgärder klarläggs. Men när TCO ställer frågor om egenföretagaren instämmer i att Försäkringskassan kan hjälpa till med rehabilitering eller stöd, instämmer 37 procent inte alls och endast 2,6 procent instämmer helt medan 16 procent instämmer delvis.

DIAGRAM 6. Instämmer i att Försäkringskassan kan hjälpa med rehabilitering och stöd

” Som egenföretagare är det problematiskt när allt utgår från att man är anställd. Vad gäller rehabilitering t ex, där finns det en plan för att återgå i arbete genom samtal med chef, arbetsträning på låg procent osv. Men **det blir ju meningslöst när man är sin egen chef och samtliga kostnader för firman tickar på** (lokal, försäkring, redovisningskostnader osv.) 14 dagarnas karenstid för AB? Det innebär i praktiken att jag aldrig kan få ersättning då jag mestadels får kortare förkylningar.

” Jag trodde jag endast skulle få sjukpenning via min anställning men FK hjälpte mig så jag fick via min enskilda firma också. Det tog lång tid men det gick till slut.

” Jag tror inte att jag får någon hjälp av Försäkringskassan som egen företagare.

” Anställda har tillgång till företagshälsovård och HR-stöd vid sjukskrivning. Det saknar många egenföretagare. Det **bör införas ett statligt stödprogram** eller regionalt initiativ som ger rådgivning, samtal och rehabiliteringsstöd till sjukskrivna företagare.

” Reglerna för SGI är för otydliga för egenföretagare. När jag skulle gå på föräldraledighet och frågade hur det fungerade fick jag tre olika svar av tre olika personer.

Så vill TCO stärka sjukförsäkringsskyddet för egenföretagare

För att stärka tryggheten från den allmänna sjukförsäkringen vill TCO att:

- Egenföretagares sjukpenninggrundande inkomst (SIG) som huvudregel baseras på historiska inkomster, med möjlighet att utgå från framtida inkomster om det kan antas påtagligt bättre överensstämma med den faktiska inkomstförlusten.
- Grundkarensen för egenföretagare med enskild firma är 1 dag, och att reglerna kring karensen ses över för egenföretagare oavsett företagsform.
- Kostnaderna för förebyggande insatser och rehabilitering för egenföretagare med fokus på dem med enskild firma ses över, och att regelverket kring Försäkringskassans skyldigheter vad gäller att klarlägga behovet av rehabilitering och stödet till egenföretagare förtydligas.
- Egenföretagare har tillgång till information om hur olika vägval i företaget påverkar sjukförsäkringsskyddet och att Försäkringskassan har god kunskap om egenföretagares situation inom olika branscher.

”Jag är invandrare, liksom många egenföretagare. **Det är svårt att förstå systemet** eftersom det är så annorlunda från där jag kommer. Det vore trevligt om Unionen kunde ge **någon form av utbildning för att hjälpa oss** förstå hur vi kan balansera vårt behov av att arbeta med kunder samtidigt som vi nyttjar vår försäkring. Annars, precis som jag, tycker vi att det är för förvirrande att använda det, så vi ignorerar det bara och **arbetar oss igenom vår sjukdom** (vilket jag har gjort de senaste 5 åren!).

Förslagen pekar på centrala frågor att arbeta vidare med för att nå fram till en allmän sjukförsäkring som ger egenföretagare ekonomisk trygghet vid sjukdom - men också bättre förutsättningar att ta del av förebyggande åtgärder för att förhindra ohälsa och sjukskrivningar och, om sjukskrivningen ändå blir ett faktum, rehabilitering och andra stödande insatser för att kunna återuppta sitt företag. Sverige behöver trygga tjänstemän och trygga egenföretagare, och måste därför också tjänstemän som är egenföretagare kunna vara trygga.

”**Som entreprenör i aktiebolag och som enmansbolag går det helt enkelt inte att vara sjuk. Dyrt och krångligt. Myndigheter måste förstå att vi jobbar hårt för att kunna ta ut lön. Egenföretagare måste jobba proaktivt med hälsan. Höj friskvårdsbidraget för oss till 10 000 kr. Då kan vi hela året jobba med hälsofrämjande aktiviteter över tid.**

”**Att vara anställd i sitt AB är inte svårare än att ha en anställning hos en annan arbetsgivare med hänseende på bl a sjukförsäkring. Jag har svårt att motivera någon annan bolagsform om man tänker leva på sitt företag. Se alltid till att ta ut så mycket lön så att din SGI är maximal och ta ut resten som utdelning. Blir du sjuk kommer den överskjutande vinsten att kunna användas till att få företaget att överleva tills du är tillbaka igen.**

Vill du veta mer?

Kontakta:

TCO Mikael Dubois, utredare
mikael.dubois@tco.se

TCO Karin Pilsäter
karin.pilsater@tco.se

Om TCO

TCO är en partipolitiskt fristående centralorganisation som samlar 12 fackförbund med över 1,2 miljoner medlemmar. Vår uppgift är att påverka politiken och samhällsutvecklingen för goda villkor i arbetslivet. TCO-förbundens medlemmar är både välutbildade och professionella yrkesutövare. De jobbar i landets privata tjänste- och industriföretag, kommuner, regioner, kyrka, statliga myndigheter och i den ideella sektorn. Bland yrkesgrupperna finns allt från ingenjörer och journalister till poliser, ekonomer och sjuksköterskor. Över 60 procent av medlemmarna är kvinnor.

Vill du veta mer? Gå in på www.tco.se

Tjänstemännens centralorganisation
Linnégatan 14, 114 94 Stockholm
Tel 08-782 91 00, tco.se

